

TÁC ĐỘNG CỦA ĐÔ THỊ HÓA ĐỐI VỚI ĐỜI SỐNG NGƯỜI DÂN THỊ XÃ PHỔ YÊN TỈNH THÁI NGUYÊN

Kim Ngọc Thu Trang*, Vũ Văn Anh
Trường Đại học Sư phạm - ĐH Thái Nguyên

TÓM TẮT

Thị xã Phổ Yên tỉnh Thái Nguyên là địa phương có tốc độ đô thị hóa diễn ra khá nhanh, đã và đang có những tác động mạnh mẽ tới đời sống của người dân trên địa bàn. Bằng việc sử dụng kết hợp các phương pháp lịch sử, logic, phân tích, tổng hợp, điều tra xã hội học, bản đồ, toán học... với 2 loại dữ liệu là thứ cấp và sơ cấp, nghiên cứu cho thấy quá trình đô thị hóa đã dẫn đến những thay đổi trong cơ cấu nghề nghiệp, thu nhập, nhà ở và cảnh quan đô thị của thị xã Phổ Yên nói chung và đời sống của người dân nói riêng. Trên cơ sở phân tích ảnh hưởng của quá trình phát triển đô thị hóa đến đời sống người dân thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên, bài viết đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng đời sống người dân trên địa bàn trong bối cảnh đô thị hóa diễn ra mạnh mẽ như hiện nay.

Từ khóa: *Đô thị; đô thị hóa; tác động đô thị hóa; đời sống người dân; thị xã Phổ Yên.*

Ngày nhận bài: 25/5/2020; Ngày hoàn thiện: 22/6/2020; Ngày đăng: 29/6/2020

IMPACTS OF URBANIZATION ON LIVING PEOPLE IN PHO YEN TOWN, THAI NGUYEN PROVINCE

Kim Ngọc Thu Trang*, Vũ Văn Anh
TNU - University of Education

ABSTRACT

Pho Yen town, Thai Nguyen province is a locality with a relatively fast urbanization rate, and has had strong impacts on the lives of people in the area. By using a combination of historical, logical, analytical, general, sociological, cartographic and mathematical methods... with two types of data: secondary and primary, the study shows that The urbanization process has led to changes in the occupation structure, income, housing and urban landscape of Pho Yen town in general and the lives of people in particular. Based on the analysis of the impact of urbanization development on the life of Pho Yen town, Thai Nguyen province, this article proposes a number of solutions to improve the quality of life of people in the area in the context of strong today.

Keywords: *Urban; urbanization; urbanization impact; people's life; Pho Yen town.*

Received: 25/5/2020; Revised: 22/6/2020; Published: 29/6/2020

* Corresponding author. Email: Khanhtrang2004@gmail.com

1. Đặt vấn đề

Đô thị hóa (ĐTH) là hiện tượng kinh tế - xã hội (KT - XH) bao gồm các quá trình tăng quy mô dân số đô thị, tăng tỉ lệ dân đô thị cùng với sự chuyển dịch cơ cấu lao động, cơ cấu kinh tế theo hướng tăng tỉ trọng nhóm ngành phi nông nghiệp (NN). Bên cạnh đó ĐTH còn là sự thay đổi không gian đô thị thông qua sự tăng lên số lượng đô thị cùng với sự chuyển đổi mục đích sử dụng đất từ đất NN sang đất đô thị [1]. Dưới tác động của đô thị hóa, trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên, đời sống người dân thị xã Phổ Yên không chỉ thay đổi về mức sống, việc làm mà còn về nhiều khía cạnh xã hội khác. Thu nhập bình quân đầu người tăng, đạt 56 triệu đồng/người/năm, 100% xã phường đạt tiêu chí về y tế, tạo việc làm cho 4200 lao động, tỷ lệ hộ nghèo giảm còn 1,11% (2019). Tỉ lệ đất đô thị so với tổng diện tích đất đô thị toàn tỉnh thị xã Phổ Yên đạt 39,6%, là đô thị có tốc độ tăng dân số đô thị nhanh nhất cũng là đô thị có diện tích mở rộng nhiều nhất. Bên cạnh những hiệu quả tích cực từ đô thị hóa, đã nảy sinh một số vấn đề tiêu cực về kinh tế - xã hội trong đời sống người dân tại đây: Diện tích đất nông nghiệp bị thu hẹp; tình trạng thất nghiệp, thiếu việc làm gia tăng; sự chuyển đổi nghề nghiệp của người dân chưa bắt kịp với tốc độ phát triển kinh tế; cơ sở hạ tầng chưa được đầu tư xây dựng đồng nhất... Trên cơ sở phân tích ảnh hưởng của quá trình phát triển đô thị hóa đến đời sống người dân thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên, bài viết đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng đời sống người dân trên địa bàn trong bối cảnh đô thị hóa diễn ra mạnh mẽ như hiện nay.

2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu này sử dụng dữ liệu thứ cấp từ nguồn số liệu Báo cáo kinh tế xã hội của Phòng thống kê thị xã Phổ Yên và số liệu sơ cấp từ phiếu điều tra 30 hộ dân (lựa chọn 30 hộ dân phường Đồng Tiến, thị xã Phổ Yên là địa bàn có nhiều đất nông nghiệp bị thu hồi để xây dựng khu công nghiệp; trên cơ sở điều tra mẫu khảo sát cho thấy 30 hộ dân này bị thu hồi đất nông nghiệp với diện tích khá lớn, trước thời điểm năm 2015 đều là khu vực

nông thôn. Do đó nhóm nghiên cứu lựa chọn 30 trên tổng số 60 hộ dân trên địa bàn phường Đồng Tiến sẽ đảm bảo số lượng mẫu tiêu biểu và cho thông tin tin cậy).

Phương pháp nghiên cứu dựa trên sử dụng tổng hợp các phương pháp phân tích tổng hợp; điều tra xã hội học; bản đồ; toán học... mục đích tổng hợp, xử lý số liệu thống kê theo các tiêu chí cụ thể của đô thị hóa và tác động của ĐTH.

3. Kết quả và bàn luận

3.1. Khái quát chung

3.1.1. Khái quát thị xã Phổ Yên

Thị xã (TX) Phổ Yên trực thuộc tỉnh Thái Nguyên được thành lập theo Nghị quyết số 932/NQ-UBTVQH13 ngày 15/5/2015 Ủy ban Thường vụ Quốc hội trên cơ sở toàn bộ diện tích tự nhiên và dân số của huyện Phổ Yên. Thị xã Phổ Yên nằm ở phía Nam tỉnh Thái Nguyên, tiếp giáp với Thủ đô Hà Nội, là trung tâm tổng hợp về công nghiệp, thương mại và dịch vụ, đầu mối giao thông có vai trò thúc đẩy kinh tế - xã hội của vùng phía Nam tỉnh Thái Nguyên, là cửa ngõ giao lưu kinh tế - văn hóa của tỉnh Thái Nguyên với Thủ đô Hà Nội và các tỉnh Đồng bằng sông Hồng. Đây là trung tâm tiếp nhận, chuyển giao và lan tỏa công nghệ hiện đại của tỉnh [2]. Trong những năm qua, Phổ Yên đã thu hút được hơn 400 doanh nghiệp đầu tư sản xuất kinh doanh trên địa bàn. Trong đó có nhiều dự án FDI lớn nhất từ trước tới nay, trở thành địa phương dẫn đầu các huyện, thị, thành trong tỉnh và cả khu vực phía Bắc về thu hút đầu tư FDI với 6,8 tỷ USD, đưa tổng số vốn đăng ký đầu tư vào địa bàn lên 225 nghìn tỷ đồng. Tốc độ tăng trưởng kinh tế bình quân hàng năm đạt 52,9%. Cơ cấu kinh tế đạt: Công nghiệp xây dựng 79,7%, thương mại dịch vụ 17,1%, nông lâm thủy sản 3,2%, GDP bình quân đầu người đạt trên 163 triệu đồng. Về sản xuất công nghiệp - tiểu thủ công nghiệp có sự phát triển vượt bậc, trong đó có nhiều doanh nghiệp quy mô lớn, hoạt động hiệu quả, đem lại giá trị sản xuất cao như Nhà máy Samsung, Công ty TNHH Mani Medical, Công ty CP Prime Phổ Yên,...

Bảng 1. Quy mô và tỷ lệ dân số đô thị TX Phổ Yên
so với các đơn vị hành chính khác trong tỉnh Thái Nguyên năm 2018

Đơn vị hành chính	Quy mô DS đô thị (Nghìn người)	Tỷ lệ dân thành thị (%)	Tốc độ tăng bình quân DS đô thị 2010-2018 (%)
Tổng số dân thành thị	444,6	35,1	9,1
TP. Thái Nguyên	282,3	83,8	11,1
TP. Sông Công	48,7	71,3	18,0
TX. Phổ Yên	54,5	28,1	19,0
Huyện Định Hóa	6,4	7,3	0,3
Huyện Võ Nhai	3,8	5,6	0
Huyện Phú Lương	12,7	12,8	5,7
Huyện Đồng Hỷ	7,9	8,5	-8,3
Huyện Đại Từ	18,9	11,2	6,4
Huyện Phú Bình	9,4	6,2	0,5

(Nguồn: Tác giả tổng hợp và tính toán, xử lý từ [3] [4])

3.1.2. Kết quả quá trình đô thị hóa ở thị xã Phổ Yên tỉnh Thái Nguyên

* Kinh tế - xã hội đô thị

Trước năm 2015, huyện Phổ Yên là một huyện thuần nông cùng với một số cơ sở công nghiệp nhỏ lâu đời. Năm 2012 với dự án Tổ hợp khu công nghệ cao – khu công nghiệp Yên Bình, từ đó cơ sở hạ tầng đô thị được đầu tư, hoàn thiện; năm 2015 thị xã Phổ Yên được công nhận là đô thị loại IV, ranh giới khu vực nội thị mở rộng ra 4 phường Ba Hàng, Bắc Sơn, Bãi Bông và Đồng Tiến. Hiện trên địa bàn thị xã có các 4 khu công nghiệp, cụm công nghiệp: Yên Bình 350 ha, Diềm Thụy (phần thuộc Phổ Yên 90 ha), Nam Phổ Yên 200 ha, cụm công nghiệp Đa Phúc 50 ha. Cùng với lợi thế vị trí trung chuyển, cửa ngõ phía Nam của tỉnh; thị xã Phổ Yên ngày càng có sức hấp dẫn với lao động trong và ngoài tỉnh. Kinh tế - xã hội ngày càng phát triển, dòng lao động nhập cư tăng lên đã khiến quy mô dân số đô thị của thị xã tăng nhanh nhất trong số các đơn vị hành chính thuộc tỉnh. Năm 2010, dân số đô thị là 12,6 nghìn người tăng lên đến năm 2018 là 54,5 nghìn người (vượt thành phố Sông Công), tăng lên 4,3 lần.

Quá trình đô thị hóa thị xã Phổ Yên thể hiện qua quy mô dân số đô thị lớn, tỷ lệ dân thành thị cao, số liệu cụ thể ở bảng 1.

Như vậy, thị xã Phổ Yên có quy mô dân số đô thị lớn thứ 2 trong tỉnh, tỷ lệ dân thành thị cao

thứ 3 và có tốc độ tăng bình quân DS đô thị đứng thứ nhất trong tỉnh. Nguyên nhân gia tăng dân số đô thị nhanh tại đây chủ yếu do tác động của hoạt động sản xuất công nghiệp, thu hút nhiều lao động. Tính riêng năm 2018 thị xã Phổ Yên chiếm tới 91,3%, thành phố Thái Nguyên 3,5% và TP Sông Công là 1,03% giá trị sản xuất công nghiệp của tỉnh.

* Cơ sở hạ tầng đô thị

Do là tỉnh trung du nên giao thông đường sông của tỉnh chủ yếu chỉ phát triển ở sông Cầu và sông Công đoạn cuối nguồn thuộc tỉnh được khai thác, cùng với dự án Cụm cảng Đa Phúc được xây dựng tại thị xã Phổ Yên có thể kết nối đến cảng Hải Phòng; có tổng chiều dài 140 km, trong đó chỉ có khoảng 46 km đường sông phía Nam có thể khai thác vận tải ổn định. Phục vụ việc vận chuyển các loại hàng hoá có khối lượng lớn như than, xi măng, sắt thép, vật liệu xây dựng, phân bón... Sân bay quốc tế Nội Bài cách thành phố Thái Nguyên 65 km, cách thị xã Phổ Yên 35 km tạo điều kiện cho các đô thị ở tỉnh Thái Nguyên giao lưu kinh tế với các đô thị trong vùng.

* Cấu trúc không gian đô thị

Do lịch sử hình thành và tính chất của đô thị khác nhau nên TX Phổ Yên có cấu trúc không gian khác với TP Thái Nguyên và TP Sông Công. TX Phổ Yên là đô thị mới được thành lập và mở rộng nên không mang chức năng tổng hợp mà chức năng chính là công nghiệp. Tuy nhiên các khu vực chức năng cũng được

phân chia khá rõ ràng. Trục thương mại của TX Phổ Yên là đường Trường Chinh, chính là một đoạn tuyến quốc lộ 3 cũ nối TP Thái Nguyên với Hà Nội và đường Tôn Đức Thắng nối với tỉnh lộ 261, cắt ngang đường Trường Chinh tại ngã 4 Phổ Yên. Thị trấn Ba Hàng và Bãi Bông của huyện Phổ Yên cũ nằm dọc trên 2 tuyến phố trên nên nơi đây có dân cư đông đúc cùng với các nhà văn hóa, các cửa hàng thời trang, ngân hàng, bệnh viện, cửa hàng điện máy, siêu thị, nhà hàng ăn uống, các cơ sở tài chính... Các tuyến thương mại nhỏ xuất phát từ trục thương mại này là phố Nguyễn Cầu, Lý Nam Đế và Trần Nguyên Hãn. Các khu đô thị mới như khu đô thị Nam Tiến, khu đô thị Nam Thái, khu đô thị Đông Tây, khu đô thị Hồng Diên, khu đô thị Tân Việt được xây dựng ở khoảng giữa trục thương mại Trường Chinh, Tôn Đức Thắng và đường cao tốc Hà Nội – Thái Nguyên.

3.2. Tác động của đô thị hóa đối với đời sống người dân thị xã Phổ Yên tỉnh Thái Nguyên

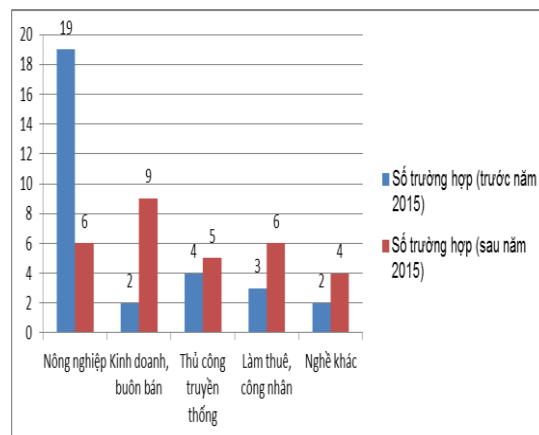
Đô thị hóa đã ảnh hưởng đến một số khía cạnh kinh tế - xã hội trong đời sống người dân thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên, đó là thay đổi trong cơ cấu nghề nghiệp, trong thu nhập, thay đổi về nhà ở, cảnh quan đô thị ở khu vực đang diễn ra đô thị hóa. Để tìm hiểu phân tích cụ thể các ảnh hưởng tác động của đô thị hóa đến đời sống người dân, nhóm nghiên cứu đã khảo sát điều tra 30 hộ dân trong địa bàn phường Đồng Tiến, TX Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên.

Ở địa bàn khảo sát, tác giả đã lựa chọn 30 hộ để điều tra. Trong đó, có 20% số chủ hộ có trình độ Tiểu học, 46,7% số chủ hộ có trình độ Trung học cơ sở, 30% số chủ hộ có trình độ Trung học phổ thông và 3,3% số chủ hộ không đi học. Trung bình mỗi hộ điều tra có 4 nhân khẩu, hộ ít nhất có 2 nhân khẩu, hộ nhiều nhất có 7 nhân khẩu. Cùng với quá trình công nghiệp hóa – hiện đại hóa, thời gian qua, tốc độ đô thị hóa của TX Phổ Yên diễn ra khá nhanh, điều này đã, đang ảnh hưởng mạnh mẽ tới đời sống của người dân trên địa bàn. Những thay đổi diễn ra trên tất

cả các lĩnh vực, từ cơ cấu sử dụng đất, cơ cấu kinh tế, nghề nghiệp, lao động việc làm, nguồn thu nhập, mức sống đến nhà ở, cơ sở hạ tầng, từ đời sống vật chất đến đời sống tinh thần của người dân, cụ thể:

3.2.1. Đô thị hóa làm thay đổi về nghề nghiệp và thu nhập

Trước năm 2015, phần lớn số hộ điều tra có nghề nông là chính và kết hợp thêm 1 nghề khác. Sau năm 2015, sau khi thu hồi đất, cơ cấu nghề nghiệp đã thay đổi nhiều, trong đó nghề nông giảm mạnh nhất. Số hộ chuyển sang kinh doanh tăng lên đáng kể (phường Đồng Tiến tăng từ 2 lên 9 trường hợp). Số hộ làm nghề thủ công hầu như không thay đổi nhiều. Số lao động được tuyển dụng vào các khu công nghiệp làm công nhân tăng lên ở địa phương. Sự thay đổi về cơ cấu nghề nghiệp thể hiện qua số liệu điều tra 30 hộ dân, thể hiện cụ thể trong hình 1.

Hình 1. Nghề nghiệp trước và sau năm 2015 của người dân ở phường Đồng Tiến

(Nguồn: Tổng hợp từ số liệu điều tra)

Từ thay đổi về nghề nghiệp và kết quả điều tra, cho thấy có sự khác nhau về thu nhập trung bình, so với trước năm 2015 thì sau năm 2015 (thực hiện thu hồi đất do đô thị hóa) thu nhập đều tăng lên. Trước năm 2015, thu nhập chính chủ yếu dựa vào nghề nông; thì sau năm 2015, thu nhập trong gia đình thay đổi, thu nhập từ kinh doanh, làm công nhân tăng lên. Tuy nhiên có thể thấy rằng, sinh kế của các hộ được điều tra ở phường Đồng Tiến chưa được vững chắc,

do nguồn thu từ nông nghiệp gần như không còn, các nguồn thu khác có tăng lên nhưng làm thuê lại chiếm tỉ lệ lớn.

3.2.2. Đô thị hóa làm thay đổi về điều kiện cơ sở vật chất của người dân ở những khu vực nông thôn chuyển thành đô thị

- Thay đổi về nhà ở

Theo kết quả điều tra, 50% số hộ đã dùng tiền đền bù để xây nhà ở. Vì vậy, những thay đổi về nhà ở của người dân trước và sau đô thị hóa là chỉ tiêu biến động rõ rệt hơn các chỉ tiêu khác. Trước năm 2015, ở địa bàn nghiên cứu, nhà cấp 4 chiếm 61,6%, nhà 2 tầng chiếm 31,7%, nhà tạm 6,7% và chưa có nhà 3 tầng. Sau năm 2015 thực hiện đô thị hóa và thu hồi đất, nhà cấp 4 chỉ còn 26,7%, nhà tạm giảm còn 1,7%, thay vào đó là nhà 2 tầng 58,3% và xuất hiện nhà 3 tầng trở lên 13,3% [5].

- Thay đổi về đồ dùng trong gia đình

Ở phường Đồng Tiến tỉ lệ hộ dùng tiền đền bù để mua sắm đồ dùng trong gia đình đều cao. So với trước năm 2015, đồ dùng trong 30 hộ gia đình được tiến hành khảo sát đã thay đổi: 4 hộ đã có ô tô gia đình, số hộ có tủ lạnh tăng lên từ 5 lên 15, số hộ có máy tính và laptop tăng từ 2 lên 11. Cùng với thay đổi về nhà ở, thay đổi về đồ dùng trong các gia đình cho thấy cuộc sống của người dân nơi đây đã thay đổi theo hướng hiện đại và tiện nghi hơn.

3.2.3. Đô thị hóa làm thay đổi về cảnh quan đô thị, môi trường sống của người dân ở những khu vực nông thôn chuyển thành đô thị

Qua nghiên cứu cho thấy chất lượng cuộc sống và cơ hội tìm việc làm của người dân đã thay đổi sau khi tiến hành đô thị hóa, đất nông nghiệp bị thu hồi và chuyển đổi nghề nghiệp. Trong 30 hộ đã điều tra, có 19 hộ (63,3% số hộ) cho rằng chất lượng cuộc sống đã được nâng lên, 8 hộ (26,7% số hộ) cho rằng dễ kiếm việc làm hơn. Tuy nhiên, vẫn có 3 hộ (10% số hộ) vẫn cho rằng chất lượng cuộc sống như cũ không cao hơn, họ cho rằng cơ hội tìm kiếm việc làm vẫn như cũ và thậm chí khó kiếm việc làm hơn (đây chủ yếu là những

hộ người già neo đơn, chậm thích ứng với sự thay đổi).

Ngoài ra trong phiếu điều tra cũng đã lấy ý kiến của các hộ gia đình về một số khía cạnh khác về nếp sống văn minh, môi trường đô thị và tệ nạn xã hội với giá trị “tốt hơn trước”, “như trước” hoặc “kém hơn trước”. Từ phiếu khảo sát cho thấy ở địa bàn điều tra các ý kiến đều thống nhất rằng tệ nạn xã hội ít đi, nhưng môi trường đô thị còn rất nhiều vấn đề. Các đánh giá chung về thu nhập và tìm kiếm việc làm có vẻ tích cực hơn.

Tuy nhiên, nếp sống văn minh đô thị chưa thực sự hiện diện ở địa bàn nghiên cứu mặc dù nơi đây đã trở thành đô thị từ năm 2015. Theo họ, người dân ở đây phần lớn vẫn giữ thói quen trong cuộc sống ở nông thôn như: xả rác bừa bãi, xây dựng nhà cửa tùy tiện, lấn chiếm không gian công cộng, nói tục chửi thề vẫn còn phổ biến, chưa tôn trọng không gian sống riêng tư của các gia đình xung quanh, tác phong lè mề, chậm chạp, chưa có ý thức bảo vệ không gian sinh hoạt công cộng. Trong khi đó nếp sống đô thị đã hiện hữu ở nơi đây bởi những thay đổi trong bộ máy hành chính, thay đổi trong cách gọi tên nơi họ đang sống theo kiểu đô thị (phường Đồng Tiến) và thay đổi mức thuế đất ở [5].

Đặc biệt, qua khảo sát thực tế ở địa bàn nghiên cứu, nhóm tác giả nhận thấy môi trường sống bị xuống cấp trầm trọng. Cụ thể, ở khu tái định cư An Thái Bình thuộc phường Đồng Tiến, hầu hết các hộ gia đình đều chuyển đến đây sinh sống từ cuối năm 2013 và đầu 2014. Tuy nhiên, theo phản ánh của người dân, chỉ sau một thời gian ngắn chuyển đến nơi ở mới, toàn bộ hệ thống thoát nước thải của khu tái định cư đã không còn hoạt động. Đường ống thoát nước thải bị tắc nghẽn khiến cho nước thải sinh hoạt bị ứ đọng, bốc mùi hôi thối, ảnh hưởng nặng nề đến cuộc sống của người dân. Ngoài ra, do thiết kế nền khu tái định cư thấp hơn những khu vực xung quanh nên mỗi khi trời mưa to khu tái định cư thường bị ngập úng cục bộ. Đặc biệt là khu vực giáp ranh với Dự án quy hoạch sân Golf Yên Bình có khoảng 20 hộ gia đình thường

xuyên phải sống chung với tình trạng ngập úng. Theo kết quả phỏng vấn của nhóm tác giả, tệ nạn xã hội ngày càng gia tăng và len lỏi đến từng khu phố. Nạn nghiện hút ngày càng gia tăng ở nhóm người trẻ tuổi. Các hiện tượng cờ bạc, lô đề, đánh nhau, đâm chém... diễn ra nhiều hơn trước. Tệ nạn mại dâm cũng xuất hiện do các dịch vụ hình thành ven khu công nghiệp như dịch vụ massage, karaoke trở nên phổ biến và biến tướng. Vì vậy trong phiếu khảo sát, có tới 26/30 hộ gia đình cho rằng khu vực họ đang sống trở nên bất ổn, kém an toàn hơn so với trước đây.

Đánh giá chung

Quá trình đô thị hóa đã có những tác động rất lớn đối với kinh tế hộ dân TX Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên. Thu nhập của hộ tăng lên chủ yếu là trong lĩnh vực kinh doanh – dịch vụ. Qua số liệu điều tra về cơ cấu nghề nghiệp và tỷ lệ sử dụng tiền bồi thường của các hộ dân có thể thấy rằng mức sống của người dân trên địa bàn TX Phổ Yên đã có nhiều chuyển biến theo chiều hướng tăng lên. Văn hóa, lối sống cũng đã có nhiều thay đổi về kiến trúc, kết cấu nhà ở, cách sử dụng thời gian nhàn rỗi, tham gia, tổ chức lễ hội, sử dụng các phương tiện giải trí... Thành phần dân cư khá đa dạng, lối sống hàng ngày có sự pha trộn, giao thoa giữa văn hóa đô thị và văn hóa nông thôn. Một số lĩnh vực thay đổi khá nhanh như tiện nghi sinh hoạt, nhà ở, hành vi ứng xử đối với môi trường, các phương tiện văn hóa tinh thần.

Bên cạnh mặt tích cực, trên địa bàn TX Phổ Yên còn tồn tại một số vấn đề như: Diện tích đất nông nghiệp bị thu hẹp; tình trạng thất nghiệp, thiếu việc làm gia tăng; sự chuyển đổi nghề nghiệp của người dân chưa bắt kịp với tốc độ phát triển kinh tế; cơ sở hạ tầng chưa được đầu tư xây dựng đồng nhất, một số lĩnh vực còn thể hiện sự thay đổi chậm. Vẫn còn một bộ phận hộ nông dân do chưa tận dụng được những cơ hội của quá trình đô thị hóa để thay đổi và duy trì phương thức sản xuất cũ, cho nên thu nhập của họ không có nhiều thay đổi...

3.3. Một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng đời sống của người dân trong bối cảnh đô thị hóa tại TX Phổ Yên

Một là, tập trung chú trọng tái cơ cấu sản xuất, tăng thu nhập cho người nông dân, quan tâm xây dựng các cơ chế, chính sách để khuyến khích doanh nghiệp đầu tư, phát triển sản xuất kinh doanh ở khu vực nông thôn, qua đó góp phần chuyển dịch cơ cấu lao động, nâng cao đời sống của người dân nông thôn.

Hai là, đào tạo nghề cho người lao động bị thu hồi đất. Đào tạo nghề cho người lao động bị thu hồi đất vừa căn cứ vào từng đối tượng cụ thể vừa bám sát cơ cấu kinh tế của địa phương nhất là ở địa bàn thị xã Phổ Yên. Vấn đề bức xúc và cấp thiết nhất hiện nay là việc làm cho người lao động bị thu hồi đất nông nghiệp. Để giải quyết việc làm thì điều quan trọng nhất là đào tạo để chuyển đổi nghề cho nông dân. Do vậy, giải pháp khả thi nhất là chính quyền địa phương kết hợp với các nhà đầu tư, sắp xếp bố trí cho họ những công việc thuộc loại hình dịch vụ giản đơn. Mặt khác, phải tuyên truyền để người dân có cách nhìn nhận tích cực về các chính sách thu hồi đất và quy hoạch đô thị [6].

Ba là, bảo đảm an ninh trật tự, vệ sinh môi trường, thực hiện tiết kiệm trong việc hiếu, hỉ... Đồng thời, đẩy mạnh tuyên truyền xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư, môi trường sống lành mạnh; duy trì và phát triển hoạt động của các câu lạc bộ và lớp năng khiếu văn nghệ, thể thao...

Bốn là, nhằm nâng cao đời sống tinh thần cho nhân dân, ngoài việc đẩy mạnh công tác tuyên truyền, Thị xã cần thường xuyên đổi mới và nâng cấp chất lượng hoạt động của cổng thông tin điện tử nhằm đáp ứng tuyên truyền các hoạt động, sự kiện chính trị, văn hóa - xã hội của đất nước và địa phương.

Năm là, cần thực hiện nghiêm túc định hướng sử dụng đất đã đề ra để tránh xung đột sử dụng đất ở những vành đai xanh và những vùng ngoại ô, đảm bảo vấn đề an ninh lương thực, đảm bảo việc làm và đời sống cho người dân trên địa bàn TX Phổ Yên.

4. Kết luận

Quá trình đô thị hóa đã có những tác động rất lớn đối với đời sống người dân TX Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên. Thu nhập của hộ dân tăng lên chủ yếu là trong lĩnh vực kinh doanh – dịch vụ, cơ cấu nghề nghiệp thay đổi cho thấy mức sống của người dân trên địa bàn TX Phổ Yên đã có nhiều chuyển biến theo chiều hướng tích cực. Văn hóa, lối sống cũng đã có nhiều thay đổi về kiến trúc, kết cấu nhà ở, cách sử dụng thời gian nhàn rỗi, tham gia, tổ chức lễ hội, sử dụng các phương tiện giải trí... Thành phần dân cư khá đa dạng, lối sống hàng ngày có sự pha trộn, giao thoa giữa văn hóa đô thị và văn hóa nông thôn. Bên cạnh mặt tích cực, trên địa bàn TX Phổ Yên còn tồn tại một số vấn đề như: Diện tích đất nông nghiệp bị thu hẹp; tình trạng thất nghiệp, thiếu việc làm gia tăng; sự chuyển đổi nghề nghiệp của người dân chưa bắt kịp với tốc độ phát triển kinh tế; cơ sở hạ tầng chưa được đầu tư xây dựng đồng nhất, một số lĩnh vực còn thể hiện sự thay đổi chậm. Vẫn còn một bộ phận hộ nông dân do chưa tận dụng được những cơ hội của quá trình đô thị hóa để thay đổi và duy trì phương thức sản xuất cũ, cho nên thu nhập của họ không có nhiều thay đổi. Để giải quyết những tồn tại, thách thức trên, thời gian tới, TX Phổ Yên cần có những giải pháp cụ thể như: tập trung chú trọng tái cơ

cấu sản xuất, tăng thu nhập cho người nông dân; đào tạo nghề cho người lao động bị thu hồi đất; bảo đảm an ninh trật tự, vệ sinh môi trường; đẩy mạnh tuyên truyền xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư; đổi mới và nâng cấp chất lượng hoạt động của cổng thông tin điện tử; thực hiện nghiêm túc định hướng sử dụng đất... nhằm phát triển bền vững cho tỉnh Thái Nguyên nói chung và cho TX Phổ Yên nói riêng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1]. D. H. Nguyen, and H. D. Nguyen, *Urban Economics Textbook*. Vietnam Education Publishing House, Hanoi, 2002.
- [2]. Thai Nguyen Provincial People's Committee, *Planning for urban system development of Thai Nguyen*, Thai Nguyen, 2009.
- [3]. Department of Natural Resources and Environment of Pho Yen Town, *Land inventory data in 2018*, Pho Yen, 2018.
- [4]. Thai Nguyen Statistical Office, *Statistical Yearbook 2018*, Thai Nguyen, 2018.
- [5]. Y. T. H. Ngo, "Impacts of Agricultural land acquisition on some socio – economic issues in Dinh Bang ward and Dong Nguyen ward, Tu Son town, Bac Ninh province," *Journal of HNUE for Science (Social Science)*, vol. 62, no. 5, pp. 144-150, 2017.
- [6]. T. N. Pham, "Promoting the role of central cities in the Red River Delta," *Journal of Economics and Forecasting - Ministry of Planning and Investment*, no. 18, pp. 62-64, 30 sep 2014.